

Врз основа на член 48 став 1 точка 3 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21) и точка 12 став 1 од Одлуката за содржината, начинот, формата и роковите за доставување на податоците и информациите за платежната статистика („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 12/23), гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

У П А Т С Т В О
ЗА ДОСТАВУВАЊЕ ПОДАТОЦИ И ИНФОРМАЦИИ
ЗА ПЛАТЕЖНАТА СТАТИСТИКА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Со ова упатство се дефинираат видот и описот на податоците и информациите за платежната статистика и начинот на нивното доставување до Народната банка на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Народната банка).

2. Одделни изрази употребени во ова упатство го имаат следново значење:

- „Активни плаќачи“ се корисниците на платежни услуги кои во текот на календарската година за којашто се известува иницирале најмалку една платежна трансакција преку интернет и/или решение за мобилно плаќање.

„Активни пристапувачи“ се корисниците на платежни услуги кои во текот на календарската година за којашто се известува најмалку еднаш направиле увид во состојбата или промените на сметката преку интернет и/или решение за мобилно плаќање.

- „Активни трговци“ се трговците преку чие место на продажба во текот на календарската година за којашто се известува е извршена најмалку една платежна трансакција.

- „АТМ со функција на кредитен трансфер“ (англ.: ATM with a credit transfer function) е АТМ (банкомат) којшто им овозможува на овластените корисници да извршат кредитен трансфер со користење на платен инструмент заснован на картичка или друго средство.

- „АТМ со функција на внесување готовина“ е АТМ (банкомат) којшто им овозможува на овластените корисници да внесат готовина на нивната сметка, со употреба на платен инструмент заснован на картичка или друго средство.

- „АТМ со функција на повлекување готовина“ (англ.: ATM with a cash withdrawal function) е АТМ (банкомат) којшто им овозможува на овластените корисници да повлечат готовина од нивната сметка, со употреба на платен инструмент заснован на картичка или друго средство.

- „Бесконтактно плаќање“ (англ.: Contactless payment) е платежна трансакција извршена со картичка или друго средство каде што плаќачот и трговецот (и/или нивната опрема) се наоѓаат физички на исто место и комуникацијата помеѓу преносниот уред и местото на продажба (ПОС) се одвива преку бесконтактна технологија.

- „Број на клиенти“ (англ.: Number of clients) е бројот на корисници на платежни услуги на кои им се нудат услуги од страна на давателите на услуги за давање информации за сметки односно давателите на услуги за иницирање плаќања.
- „Број на платежни сметки до кои пристапиле давателите на услуги за давање информации за платежна сметка“ (англ.: Number of accounts accessed by AISPs) е бројот на различни сметки до кои имаат пристапено давателите на услуги за давање информации во извештајниот период.
- „Број на трговци“ е бројот на трговци коишто прифаќаат картички на терминалските уреди на физичките места на продажба и бројот на трговци кои прифаќаат плаќања на место на продажба за е-трговија. Известувачите треба да доставуваат податоци за матичниот број на трговците на годишна основа.
- „Вкупен број на картички (независно од бројот на функциите на картичката)“ (англ.: Total number of cards (irrespective of the number of functions on the card)) е вкупниот број на картички во оптек. Картичките може да имаат една или повеќе од следните функции: готовинска функција, дебитна функција, кредитна функција, функција одложено задолжување на сметката или функција на електронски пари.
- „Вкупни платежни трансакции коишто вклучуваат неМФИ“ (англ.: Total payment transactions involving non-MFIs) се вкупниот број и вкупната вредност на платежни трансакции со употреба на платните инструменти коишто вклучуваат неМФИ.
- „Вкупно испратени трансакции“ (англ.: Total transaction sent) се вкупниот број и вредност на трансакциите коишто се поднесени и обработени во одреден платен систем.
- „Внесување готовина на АТМ (со исклучок на трансакциите со електронски пари)“ (англ.: ATM cash deposit (except e-money transactions)) е внесувањето готовина на сметка извршено на АТМ (банкомат) со платен инструмент заснован на картичка, или со други средства, вклучувајќи ги трансакциите преку кои готовината се внесува на терминалски уред, без мануелна интервенција, каде што плаќачот се идентификува себеси со платен инструмент заснован на картичка, или со други средства.
- „Внесување готовина на шалтерите на давателот на платежни услуги“ (англ.: Over the counter (OTC) cash deposits) е внесувањето готовина на сметка кај давателот на платежни услуги (во натамошниот текст: ДПУ) преку налог, како и во случаите кога картичката се употребува за идентификување на плаќачот.
- „Готовина“ (англ.: Cash) се банкнотите и монетите чувани надвор од секторот на МФИ или во трезорите на МФИ.
- „Дебитна картичка“ (англ.: Debit card) е категорија на платен инструмент кој му овозможува на плаќачот да иницира трансакција со дебитна картичка, исклучувајќи ги трансакциите со платежни картички со претплата.
- „Директен учесник“ (англ.: Direct participant) е лицето кое е назначено/признато од платниот систем и е овластено за испраќање/примање налози за пренос директно во/од системот без посредник или е директно обврзано со правилата што го регулираат платниот систем. Исто така, во некои системи директните учесници разменуваат налози за пренос во име на индиректните учесници. Секој учесник кој има самостоен пристап до системот се брои одделно.

- „Директно задолжување иницирано врз основа на едно плаќање“ (англ.: Direct debit initiated on a single payment basis) е директното задолжување, иницирано по електронски пат, коешто е самостојно во однос на други директни задолжувања т.е. коешто не е дел од група директни задолжувања, иницирани заедно.
- „Директно задолжување иницирано во датотека/група“ (англ.: Direct debit initiated in a file/batch) е директното задолжување, иницирано по електронски пат, коешто е дел од група директни задолжувања, заедно иницирани од плаќачот. Кога се известува за бројот на трансакциите, секое директно задолжување коешто се содржи во датотеката се брои како одделно директно задолжување.
- „Диференцирана структура“ (англ.: Tiering arrangement) е структурата при која на инидиректните учесници во дадениот систем им се потребни услугите на директните учесници за да ги извршуваат своите трансакции.
- „Други директни учесници“ (англ.: Other direct participants) е секој директен учесник во платниот систем, со исклучок на банките, штедилниците и Народната банка.
- „Други платежни услуги“ (англ.: Other payment services) се платежните услуги коишто постојат во државата, но коишто не можат да бидат вклучени во категориите на платежни услуги од член 8 од Законот за платежни услуги и платни системи.
- „Други услуги неопфатени со Законот за платежни услуги и платни системи“ (англ.: Other services) се услугите коишто не се опфатени со Законот за платежни услуги и платни системи и не се опфатени како платежни услуги во согласност со истиот закон.
- „Други финансиски институции“ (англ.: Other financial institutions) се сите финансиски институции коишто учествуваат во платниот систем и се под надзор на надлежните органи, односно Народната банка или органот за претпазливнадзор, но не се сметаат за банки и штедилници.
- „Друг издавач на електронски пари“ (англ.: Other e-money issuer) е издавачот на електронски пари различен од „институциите за електронски пари, банките и штедилниците“. Видете ја дефиницијата за „издавач на електронски пари“.
- „Други даватели на платежни услуги и издавачи на електронски пари“ (англ.: Other PSPs and e-money issuers) се давателите на платежни услуги со исклучок на банки, штедилници, издавачи на електронски пари, платежни институции и Народната банка.
- „Електронска трговија“ (англ.: E-commerce) е купување и продажба на стоки или услуги помеѓу компаниите, домаќинствата, физичките лица или приватните организации преку електронски операции, извршени преку интернет или преку други посредувани компјутерски мрежи (онлајн комуникација). Овој термин опфаќа порачување на стоки и услуги, коишто се испратени по компјутерски мрежи, но плаќањето и крајната достава на стоките или услугите може да се изврши онлајн или офлајн.
- „Електронски платежни трансакции иницирани преку интернет“ се платежните трансакции иницирани од корисникот преку интернет-страницата на известувачот.
- „Задолжување сметки со едноставно книжење“ (англ.: Debits from the account by simple book entry) е трансакцијата на задолжување иницирана од ДПУ (вклучувајќи ги и издавачот на

електронски пари) без посебен налог за платежна трансакција и извршена со едноставно сметководствено книжење на сметката на корисникот на платежни услуги, односно без употреба на традиционален платен инструмент. За оваа ставка се известува за:

- а) пресметката на каматата на банката (активна камата);
- б) наплатата на надоместоците;
- в) плаќањето на даноците поврзани со финансиските средства, доколку се одделни трансакции, но не се одделно авторизирани од корисникот;
- г) плаќање на кредитот; и
- д) други задолжувања од сметката преку едноставно книжење.

Овие трансакции се исклучени од директните задолжувања.

- „Испратена трансакција“ (англ.: Transaction sent) е трансакцијата која ги вклучува неМФИ испратена до ДПУ. Информацијата се прикажува во државата на известување од страна на резидентен давател на платежни услуги. За различните платежни услуги се применува следново:

- а) кредитните трансфери се бројат на страната на плаќачот;
- б) директните задолжувања се бројат на страната на примачот;
- в) чековите се бројат на страната на примачот;
- г) трансакциите со платежни картички се бројат на страната на плаќачот (издавач);
- д) платежните трансакции со електронски пари се бројат или на страната на плаќачот или на страната на примачот, во зависност од каналот на иницирање. Доколку се бројат на страна на плаќачот како испратени трансакции, трансакциите треба да се бројат на страната на примачот како примени трансакции, и обратно;
- ф) трансакциите со парични дознаки се бројат на страната на плаќачот.

- „Измамнички иницирани платежни трансакции коишто ги вклучуваат неМФИ“ се:

- а) неовластените платежни трансакции, вклучително и оние кои произлегуваат од губење, кражба или злоупотреба на чувствителни податоци за плаќање или платен инструмент, без разлика дали плаќачот можел да ги открие пред плаќањето или не и дали тоа било предизвикано од крајно невнимание на плаќачот или било извршено без согласност на плаќачот („неовластени платежни трансакции“); и
- б) платежните трансакции кои се извршени како резултат на манипулирање со плаќачот од страна на измамник да иницира платен налог или да му даде инструкција на ДПУ да го стори тоа, со добра волја, кон платежна сметка за која се верува дека му припаѓа на легитимниот примач („манипулација направена на плаќачот“).

- „Инстант плаќање“ (англ.: Instant payment) е електронското плаќање на мало, коешто се процесира во реално време 24/7/365 и при кое паричните средства веднаш му се ставаат на располагање на примачот.

- „Институции коишто нудат платежни услуги на неМФИ“ (англ.: Institutions offering payment services to non-MFIs) се сите ДПУ во државата коишто овозможуваат платежни услуги на неМФИ.

- „Иницирање платежна трансакција“ (англ.: Initiation of a payment transaction) е доставување платен налог од корисникот на платежна услуга.

- „Индириктен учесник“ (англ.: Indirect participant) е учесникот во платниот систем со диференцирана структура, којшто го користи директниот учесник како посредник за исполнување на некои од дејностите, поточно порамнувањето, овозможено во системот.

Порамнувањето на сите трансакции на индириктен учесник се извршува на сметката на директниот учесник, којшто се согласил да го претставува конкретниот индириктен учесник. Секој учесник, којшто може да биде адресиран индивидуално во системот, се брои одделно, независно дали постои правна поврзаност меѓу два или повеќе такви учесници.

- „Картичка“ (англ.: Card) е платен инструмент заснован на единствен број, кој може да се искористи за иницирање на плаќањето, на повлекувањето или на внесувањето готовина, коешто се процесира со користење на картична платежна шема или во рамките на мрежата поддржана од ДПУ којшто ја издал картичката. Бројот може да се зачува на физичката картичка, на друг уред (вклучувајќи приврзок за клуч, налепница, паметен уред (англ. key tag, sticker, smartphone)) или виртуелно без физички уред. Во согласност со договорот со давателот на платежната услуга којшто ја издал картичката картичките му нудат на имателот на картичката една или повеќе од следните функции: готовинска, дебитна, одложено задолжување, кредитна и електронски пари.

- „Картичка со функција бесконтактно плаќање“ (англ.: Card with a contactless payment function) е картичката којашто се користи за иницирање платежната трансакција со картичка со посебен вид бесконтактна технологија и под услов плаќачот и примачот (и/или нивната опрема) да се наоѓаат физички на исто место.

- „Картичка со готовинска функција“ (англ.: Card with a cash function) е картичката којашто му овозможува на имателот да повлече готовина од АТМ и/или да внесе готовина на АТМ.

- „Картичка со комбинирана функција дебитна, готовина и електронски пари“ (англ.: Card with a combined debit, cash and e-money function) е картичката издадена од ДПУ, која има комбинирана готовинска функција, дебитна функција и функција на електронски пари.

- „Картичка којашто овозможува пристап до електронските пари коишто се чуваат на сметката за електронски пари“ (англ.: Card which give access to e-money stored on e-money accounts) е картичката опишана во дефиницијата за „сметка за електронски пари“.

- „Картичка на којашто може директно да се чуваат електронските пари“ (англ.: Card on which e-money can be stored directly) се електронските пари, кои се одржуваат на картичката во владение на имателот на електронските пари. Видете ја дефиницијата за „електронски пари“.

- „Картичка со одложено задолжување“ (англ.: Delayed debit card) е картичката којашто му овозможува на имателот неговите купувања да се книжат на сметката кај ДПУ, кој издава картичка до одобриениот лимит. Состојбата на таа сметка, потоа, во целост се наплаќа на крајот на определен временски период. На имателот вообичаено му се наплаќа годишен надоместок. Битна карактеристика на картичката со одложено задолжување, во споредба со картичката со дебитна функција или кредитна функција, е договорната одредба врз основа на која на имателот на картичката му се одобрува кредитна линија, со обврска направениот долг да го исплати до крајот на однапред определен временски период без наплата на камата. Овој вид картичка вообичаено се нарекува „картичка со одложена наплата“ (англ.: „charge - card“).

- „Кредитна картичка“ (англ.: Credit card) е категорија на платен инструмент кој му овозможува на плаќачот да иницира трансакција со кредитна картичка.
- „Картичка со платежна функција (со исклучок на картичките само со функција на електронски пари)“ (англ.: Card with a payment function except cards with an e-money function only) е картичката со барем една од следниве функции: дебитна, одложено задолжување или кредитна функција. Картичката може да има и други функции, како што е функцијата на електронски пари, но доколку картичката има само функција на електронски пари, не се вклучува во оваа категорија. Не се вклучуваат картички само со готовинска функција.
- „Картичка со функција на електронски пари“ (англ.: Card with an e-money function) е картичката на која директно може да се чуваат електронските пари и/или којашто дава пристап на картичка до електронските пари зачувани на сметката за електронски пари,
којашто овозможува извршување на платежни трансакции со електронски пари.
- „Картичка со функција на електронски пари којашто била наполнета најмалку еднаш“ (англ.: Card with an e-money function which has been loaded at least once) е картичката којашто е наполнета барем еднаш и со тоа се смета за активирана. Полнењето може да се толкува како показател на намерата за употребување на функцијата на електронски пари.
- „Кредитен трансфер инициран во хартиена форма“ (англ.: Credit transfer initiated in paper-based form) е кредитниот трансфер инициран од плаќачот во хартиена форма, или преку усно искажана инструкција до службеното лице вработено кај ДПУ со цел да биде инициран кредитен трансфер и секој друг кредитен трансфер, за кој е неопходна рачна интервенција.
- „Кредитни трансфери иницирани електронски“ (англ.: Credit transfers initiated electronically) се кредитните трансфери коишто плаќачот ги доставува без употреба на хартиена форма, т.е. ги доставува по електронски пат.
- „Кредитен трансфер заснован на онлајн банкарство“ (англ.: Online banking based credit transfers) е кредитниот трансфер инициран со онлајн банкарство и услуги за иницирање на плаќањето.
- „Кредитен трансфер инициран врз основа на едно плаќање“ (англ.: Credit transfer initiated on a single payment basis) е кредитниот трансфер инициран по електронски пат, којшто е независен од други кредитни трансфери, односно не претставува дел од група кредитни трансфери, иницирани заеднички.
- „Кредитен трансфер инициран во датотека/група“ (англ.: Credit transfer initiated in a file/batch) е кредитниот трансфер инициран по електронски пат, кој е дел од група кредитни трансфери заеднички иницирани од страна на плаќачот преку наменска линија. Секој кредитен трансфер содржан во групата се брои како одделен кредитен трансфер кога се известува бројот на трансакции.
- „Кредитни трансфери иницирани од МФИ кон други МФИ“ се кредитни трансфери иницирани од банката, штедилницата или од Народната банка, којашто известува кон друга МФИ.
- „Код на категоријата трговец“ (англ.: Merchant category code (MCC)) е четирицифрен код (посочен во стандардот ИСО 18245) за финансиски услуги на мало.

Се користи за класифицирање на трговецот според видот на стоките или услугите што се доставуваат.

- „Место на продажба“ (англ.: Point of sale) е адресата на физичкиот деловен простор во кој трговецот ја иницира трансакцијата. Но:

а) доколку продажбата е на далечина или е склучен договор преку средствата за комуникација на далечина (т.е. е-трговија), продажното место е адресата на управата во која трговецот ја остварува својата дејност независно од местото на кое е сместена интернет-страницата, односно давателот на платежни услуги преку кој што е иницирана платежната трансакција;

б) доколку трговецот нема управа, продажното место е адресата на седиштето, за која трговецот има важечка дозвола за дејноста и преку која платежната трансакција преку средствата за комуникација на далечина е иницирана;

в) доколку трговецот нема седиште ниту важечка дозвола, продажното место е адресата која се користи за кореспонденција во врска со плаќањето на даноците кои се однесуваат на неговата продажна активност и преку која платежната трансакција преку средствата за комуникација на далечина е иницирана.

- „Места на продажба за е-трговија“ се места коишто овозможуваат купување стоки и услуги во државата преку интернет или преку други посредувани комјутерски мрежи (онлајн комуникација). Видете ја дефиницијата за „електронска трговија“.

- „Монетарни финансиски институции (МФИ)“ (англ.: Monetary financial institutions (MFIs)) се Народната банка, банките и штедилниците согласно Законот за банки и фондовите на пазари на пари.

- „Немонетарни финансиски институции (неМФИ)“ (англ.: Non-MFI) е секое физичко и правно лице коешто не е дел од секторот МФИ. За целите на платежната статистика, ДПУ се исклучени од секторот неМФИ.

- „Одобрување сметки со едноставно книжење“ (англ.: Credits to the accounts by simple book entry) е трансакцијата за одобрување иницирана од давател на платежни услуги (вклучително и издавач на електронски пари) без посебен налог и извршена со едноставно сметководствено книжење (едноставно сметководствено книжење на сметка на корисникот на платежни услуги, без употреба на традиционален платен инструмент). Под овие позиции се известуваат:

а) плаќање камата од банка;

б) плаќање дивиденда од банка;

в) исплата на кредит на платежна сметка на клиентот; и

г) други кредити на сметката преку едноставно книжење.

Овие податоци се исклучени од категоријата кредитни трансфери.

- „Органи на државната власт“ се корисниците и единки корисници на средства од Буџетот на Република Северна Македонија, агенциите и јавните установи и други организации основани во државата, со кои средства располага Република Северна Македонија.

- „Платежни трансакции засновани на картички, со платни инструменти засновани на картички издадени од резидентни ДПУ, иницирани по електронски пат“ (англ.: Card-based payment transaction with card-based payment instruments issued by resident PSP initiated electronically) се платежните трансакции, засновани на картички, коишто се иницирани на терминалски уред

ЕФТПОС, АТМ или друг терминалски уред на физичките места на продажба, кој овозможува иницирање на електронското плаќање, или со електронски средства за давање информации на далечина. Платежните трансакции засновани на картичка, издадени од резидентни ДПУ, иницирани во хартиена форма (на пример, импринтер за платежни инструменти засновани на картички, или доколку платежната информација се собира рачно на хартиени ваучери), не се вклучуваат.

- „Платежни трансакции засновани на картички со платни инструменти засновани на картички издадени од резидентни ДПУ, коишто не се иницирани по електронски пат“ (англ.: Card-based payment transaction with card-based payment instruments issued by resident PSP initiated non-electronically) се платежните трансакции засновани на картички, коишто се иницирани на терминалски уред на физичките места на продажба, преку рачна процедура за авторизирање (на пример, импринтери) (трансакции со физичко претставување на картичката) или со налог по пошта или телефонски (трансакции без физичко претставување на картичката).

- „Платежни трансакции засновани на картички со платни инструменти засновани на картички издадени од резидентни ДПУ (со исклучок на картичките само со функција на електронски пари)“ (англ.: Card-based payment transaction with card-based payment instruments issued by resident PSP (except cards with an e-money function only) се платежните трансакции засновани на картички, извршени со дебитни картички, картичките со одложено задолжување или со кредитни картички на терминалски уред или по други канали.

Во оваа категорија се вклучуваат сите платежни трансакции иницирани со платен инструмент, заснован на картичка, т.е.:

а) сите трансакции, при кои ДПУ којшто прифаќа платен инструмент/платежна трансакција заснован(а) на картичка и ДПУ којшто издава платен инструмент заснован(а) на картичка се различни лица;

б) сите трансакции, при кои ДПУ којшто прифаќа платен инструмент/платежна трансакција заснован(а) на картичка и ДПУ којшто издава платен инструмент заснован на картичка се исто лице;

Се вклучуваат сите одземања од сметката на ДПУ коишто произлегуваат од порамнување на платежна трансакција заснована на картичка кај која ДПУ којшто прифаќа и ДПУ којшто издава платен инструмент заснован на картичка се ист субјект.

Се вклучуваат платежните трансакции засновани на картичка извршени телефонски или преку интернет со користење платен инструмент заснован на картичка.

Не се вклучуваат платежените трансакции со електронски пари.

Не се вклучуваат повлекувањето и внесувањето готовина на АТМ. Тие се известуваат како „Трансакции на АТМ со функција на повлекување готовина“ и „Трансакции на АТМ со функција на внесување готовина“.

Не се вклучуваат кредитните трансфери на АТМ.

Тие се известуваат како „кредитни трансфери“. Не се вклучува повлекувањето готовина на терминалски уреди ПОС.

- „Платежна трансакција заснована на картичка, иницирана на терминалски уред ЕФТПОС“ (англ.:

Card-based payment transaction initiated at a physical EFTPOS) е платежната трансакција заснована на картичка, иницирана по електронски пат на терминалски уред ПОС, на кој можат да се прават електронски преноси на средства. Оваа ставка вообичаено вклучува платежни трансакции засновани на картичка, преку електронски пренос на средства на терминалски уред (ЕФТПОС) во објектот на трговецот. Не се вклучуваат платежни трансакции со електронски пари.

- „Платежни трансакции засновани на картички со одложено задолжување“ се платежните трансакции со платни инструменти засновани на картички со одложено задолжување на терминалските уреди на физичките места на продажба или преку други канали.

- „Платежна трансакција со електронски пари“ англ.: (E-money payment transaction) е платежната трансакција со користење електронски пари. Видете ја дефиницијата за „електронски пари“.

- „Платежни трансакции со електронски пари од кои: достапни преку картичка“ (англ.: E-money payment with e-money accounts of which: accessed through a card) е трансакцијата при која картичката се користи за пристап до сметката и последователно, за пренос на средствата од сметката за електронски пари на плаќачот на сметка на примачот. Видете ја дефиницијата за „сметка за електронски пари“.

- „Платежни сметки со пристап за увид преку интернет и/или решение за мобилно плаќање “ се отворените платежни сметки коишто на правните и на физичките лица им овозможуваат пристап за увид во состојбата, промените и изводот на платежната сметка, надвор од просториите на ДПУ, користејќи интернет или решение за мобилно плаќање. Увидот во платежните сметки се остварува со употреба на компјутер, мобилен телефон или друг паметен уред, АТМ, факс или говорен автомат кои нудат широк спектар на известување за состојбите и промените на сметките на корисникот на платежни услуги преку најава на интернет-страниците на ДПУ, доставување СМС, е-пошта итн.

- „Платежни сметки со пристап за иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање“ се отворените платежни сметки коишто на правните и физичките лица им овозможуваат да извршат електронски платежни трансакции и воедно увид во состојбата, промените и извод од платежната сметка, надвор од просториите на давателот на платежни услуги, користејќи интернет или решение за мобилно плаќање. Иницирањето на платежни трансакции се остварува со употреба на компјутер, мобилен телефон или друг паметен уред, кои нудат широк спектар на известување за состојбите и промените на сметките на корисникот на платежни услуги преку најава на интернет-страниците на ДПУ, доставување СМС, е-пошта

итн. - „Платежни трансакции со електронски пари со картички со електронски пари“ ги вклучува картичките со функција на електронски пари на кои можат директно да се чуваат електронските пари и картички коишто овозможуваат пристап до електронските пари кои се чуваат на сметката за електронски пари.

- „Плаќање со електронски пари преку сметка за електронски пари, од кои: достапни со картичка“ (англ.: E-money payment with e-money accounts of which: accessed through a card) е трансакцијата при која се користи картичка за пристап до сметката за електронски пари и средствата последователно

се пренесуваат од сметката за електронски пари на плаќачот на сметката за електронски пари на примачот.

- „Повлекување готовина на терминалски уреди ПОС“ (англ.: Cash advance at point of sale (POS) transaction) е трансакцијата при која имателот на картичката преку користењето на картичката или други средства прима готовина на терминалски уред на физички места на продажба во комбинација со платежна трансакција за добра или услуги (често наречена „поврат на готовина“) (англ.: „cash-back transactions“).

- „Повлекување готовина на АТМ (со исклучок на трансакциите со електронски пари)“ е повлекувањето готовина на АТМ со употреба на платен инструмент заснован на картичка или други средства.

- „Повлекување готовина на шалтерите на ДПУ“ е повлекувањето готовина од сметка кај ДПУ преку налог во хартиена форма, како и во случаите кога картичката се употребува за идентификување на примачот.

- „Повторлива трансакција“ (англ.: Recurring transaction) е поткатегија на трансакциите на места на продажба за е-трговија и вклучува плаќања со платежни картички за стоки и услуги преку интернет во однапред определени временски интервали (членарини, претплати и слично).

- „Полнење и празнење на вредноста на картичката за електронски пари“ (англ.: E-money card-loading and unloading) се трансакциите коишто овозможуваат пренос на вредноста на електронските пари од издавачот на електронските пари на имателот на картичката со функција на електронски пари и обратно, односно полнење и празнење.

- „Примена трансакција“ (англ.: Transaction received) е трансакцијата којашто ги вклучува неМФИ, примена од ДПУ. Информацијата ја прикажува резидентен ДПУ, при што трансакциите со платежни картички се бројат на страната на примачот.

- „Резиденти“ се лицата дефинирани во согласност со Законот за девизно работење.

- „Решение за мобилни плаќања“ (англ.: Mobile payment solution) е решението кое се користи за иницирање на плаќањата, при што податоци за плаќање и инструкции за плаќање се пренесуваат и/или потврдуваат преку мобилна комуникација и технологија за пренос на податоци преку мобилен уред. Оваа категорија вклучува дигитални паричници и други решенија за мобилно плаќање коишто се користат за иницирање трансакции од лице до лице (P2P) и/или од потрошувач до трговец (C2B), т.е. кредитни трансфери, плаќања со картички и/или трансакции со електронски пари.

- „P2P решение за мобилно плаќање“ (англ.: P2P mobile payment solution) е решение при кое плаќањата се иницирани, потврдени и/или примени од физичко лице до друго лице (P2P) преку мобилен уред. Инструкцијата за плаќање и другите податоци за плаќање се пренесуваат и/или потврдуваат преку мобилен уред.

Како средство за утврдување на идентитетот на плаќачот и/или примачот може да се користи единствен идентификатор за мобилно плаќање како на пример мобилен телефон или адреса на електронска пошта.

P2P решенијата за мобилни плаќања можат да се користат за иницирање кредитни трансфери, плаќања со картички и/или трансакции со електронски пари.

- „Сметка за електронски пари“ (англ.: E-money account) е сметката на која се чуваат електронски пари, а имателот на сметката може да ја користи состојбата на сметката за извршување платежни трансакции и пренос на паричните средства помеѓу сметките.

- „Сметка за електронски пари достапна со картичка“ (англ.: E-money account accessed through a card) во согласност со дефинициите „сметки за електронски пари“ и „картичка со функција на електронски пари“.

- „Состојба на инструментите за чување на електронските пари издадени од издавачи на електронски пари“ (англ.: Outstanding value on e - money storages issued by electronic money issuers) е состојбата на крајот на извештајниот период на електронските пари издадени од издавачи на електронски пари и чувани од други лица, вклучувајќи ги и издавачите на електронски пари освен издавачот.

- „Терминалски уред ATM“ (англ.: Automated teller machine (ATM)) е електромеханичкиот уред кој им овозможува на овластените корисници коишто користат платен инструмент заснован на картичка или друго средство, да подигнат готовина од своите сметки и/или да пристапат до други услуги, коешто им овозможува, меѓу другото, да ја проверат состојбата, да пренесат парични средства или да внесат готовина.

- „Трансакциите на ATM (со исклучок на трансакциите со електронски пари)“ се платежните трансакции на ATM, кога се користи платен инструмент заснован на картичка или други уреди. Не се вклучуваат платежните трансакции со електронски пари.

- „Трансакции на терминалски уреди на кои резидентни ДПУ ги прифаќаат трансакциите со картички издадени од резидентни ДПУ“ (англ.: Transactions at terminals at which transactions are acquired by resident PSPs with cards issued by resident PSPs) се платежните трансакции извршени на сите терминалски уреди, на кои трансакциите се прифатени од резидентни ДПУ и при кое картичките со кои се извршени трансакциите се издадени од резидентни ДПУ (независно дали терминалските уреди се сместени во или надвор од државата во која се наоѓаат ДПУ). Географската поделба се однесува на местоположбата на терминалските уреди.

- „Трансакции на терминалски уреди на кои резидентни ДПУ ги прифаќаат трансакциите со картички издадени од нерезидентни ДПУ“ (англ.: Transactions at terminals at which transactions are acquired by resident PSPs with cards issued by non-resident PSPs) се платежните трансакции извршени на сите терминалски уреди на кои трансакциите се прифатени од резидентни

ДПУ и при коешто картичките, употребени за трансакциите се издадени од нерезидентни ДПУ (без разлика дали терминалските уреди се лоцирани во или надвор од државата во која се лоцирани ДПУ). Географската поделба се однесува на местоположбата на терминалските уреди.

- „Трансакции на терминалски уреди на кои нерезидентни ДПУ ги прифаќаат трансакциите со картички издадени од резидентни ДПУ“ (англ.: Transactions at terminals at which transactions are acquired by nonresident PSPs with cards issued by resident PSPs) се платежните трансакции извршени на сите терминалски уреди на кои трансакциите се прифаќаат од нерезидентни ДПУ (без разлика дали терминалските уреди се лоцирани во или надвор од државата во која се лоцирани ДПУ) и при кое картичките употребени за трансакциите се издадени од резидентни ДПУ. Географската местоположба се однесува на местоположбата на терминалските уреди.

- „Трансакции на места на продажба за е-трговија“ (англ.: E-commerce payments) се поткатегија на кредитните трансфери иницирани со онлајн банкарство.

- „Трансакција со електронски пари преку картичка на која може директно да се чуваат електронските пари “ (англ.: E-money payment with cards on which e-money can be stored directly) е трансакцијата во која имателот на картичката со функција на електронски пари пренесува парични средства од неговата сметка за електронски пари на сметката за електронски пари на корисникот.

- „Трансакција со користење електронски пари преку сметки со електронски пари“ (англ.: E-money payment with e-money accounts) е трансакцијата при која паричните средства од сметката за електронски пари на плаќачот се пренесуваат на сметката за електронски пари на примачот.

- „Терминалски уред за картички со електронски пари“ (англ.: E-money card terminal) е терминалски уред кој овозможува пренос на електронската вредност од издавачот на електронски пари на имателот на картичката со функција на електронски пари и обратно (т.н. полнење и празнење) или терминалски уред кој му овозможува на имателот на електронските пари на картичка со функција на електронски пари да ја пренесе вредноста на електронските пари од својата состојба на состојба на трговецот или друг корисник.

- „Терминалски уред за полнење и празнење на вредноста на картичката за електронски пари“ (англ.: E-money card loading and unloading terminal) е терминалски уред кој овозможува пренос на вредноста на електронските пари од издавачот на електронски пари на имателот на картичката со функција на електронски пари и обратно, односно полнење и празнење.

- „Терминалски уред за прифаќање картички со електронски пари“ (англ.: E-money card accepting terminal) е терминалски уред којшто му овозможува на имателот на електронските пари на картичката со функција на електронски пари да ја пренесе вредноста на електронски пари од својата состојба на состојбата на трговецот или друг корисник.

- „Терминалски уред ПОС“ (англ.: Point of sales (POS) terminal) е физички уред којшто се користи на местото на продажбата на мало поради прибирање платежна информација, вообичаено по електронски пат, за трансакциите од купувачот кон трговецот (купување).

Податоците за плаќањето се добиваат или рачно или на хартиени ваучери, или преку електронски средства, т.е. ЕФТПОС.

- „Терминалски уред ЕФТПОС“ (англ.: EFTPOS terminal) е терминалски уред за електронски пренос на средства на местото на продажба кој ја прифаќа платежната информација преку електронските средства и е направен, во некои случаи, да ја пренесува таа информација онлајн, со барање за авторизација во реално време, или офлајн. Терминалските уреди ЕФТПОС ги вклучуваат терминалските уреди за самостојно вршење на плаќањата.

- „Терминалски уред ПОС за прифаќање на трансакциите со електронски пари“ (англ.: POS terminal accepting e-money transactions) е терминалски уред ПОС, кој дополнително може да прифаќа плаќања со електронски пари. Не се вклучуваат терминалските уреди за картички со електронски пари коишто може да ги прифаќаат само плаќањата со електронски пари.

Видете дефиниција за „терминалски уред за картички со електронски пари“.

- „Терминалските уреди за самостојно вршење на плаќањата“ се уредите коишто му овозможуваат на имателот на платежната картичка самостојно вршење на плаќањата за услугите коишто се нудат на уредот.

- „Трговец“ (англ.: merchant) е лицето продавач коешто е овластено да прими парични средства во замена за испорака на стоки и/или услуги и кое има договор со ДПУ за примање на тие средства.

„Трговци кои прифаќаат картички со функција на електронски пари“ се трговците кои прифаќаат плаќање само со картички со функција на електронски пари.

- „Фондови на пазарите на пари“ се инвестициските фондови коишто инвестираат само или првенствено во краткорочни должнички хартии од вредност, како што се државните записи, сертификатите за депозит и комерцијалните записи, како и во долгорочни должнички хартии од вредност со преостанат краток рок на достасување.

- „Чек“ претставува платен инструмент дефиниран согласно Законот за чек.

ВО ПРИЛОГ НА УПАТСТВОТО ИМА ТАБЕЛИ

V. ПОЈАСНУВАЊА НА ТАБЕЛИТЕ КОИШТО СЕ ПОПОЛНУВААТ

Институции коишто нудат платежни услуги на немонетарни финансиски институции (неМФИ) (табела 1)

9. Табелата ги вклучува вкупниот број активни и блокирани платежни сметки во денари на физичките лица и правните лица (резиденти и нерезиденти), како и неактивните платежни сметки и други сметки, вклучувајќи и ги депозитните сметки, во денари, на физичките лица (резиденти и нерезиденти).

10. Податоците коишто се однесуваат на платежните сметки, платежните сметки со пристап за увид и/или иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање, блокираните платежни сметки, сметките за електронски пари, бројот на клиенти кои користат услуги за давање информации за платежна сметка, бројот на клиенти кои користат услуги за иницирање на плаќања и бројот на платежни сметки до кои пристапиле давателите на услуги за давање информации за платежна сметка или давателите на услуги за иницирање плаќања се внесуваат во колоната за број на физички и правни лица, соодветно, понатаму податоците за состојбата на издадени инструменти за чување на електронски пари се внесуваат во колната за вредност за физички и правни лица, соодветно. Податоците за платежните сметки со основна функција се внесуваат во колоната за број за физички лица, додека пак податоците за неактивните платежни и други сметки се внесуваат во колоните за број и вредност за физички лица.

11. Податоците за ставките од оваа табела се однесуваат на состојбата на крајот на последниот календарски ден од месецот за кој се известува. Корисници на платежни услуги со пристап до платежните сметки за иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање (табела 1.1 која е поделена во 5 поттабели: 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4 и 1.1.5)

12. Табелата ги вклучува сите резиденти, корисници на платежни услуги - физички и правни лица коишто пристапуваат до платежните сметки преку интернет и/или решение за мобилно плаќање за иницирање платежни трансакции кај известувачот банка.

13. Податоците коишто се однесуваат на физичките лица се внесуваат според активноста на иницирање на платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање, како и според старосната и родовата структура и географска поделба по општини.

14. Податоците коишто се однесуваат на правните лица се внесуваат за сите правни лица според активноста на иницирање на платежните трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање.

15. Известувачите банки во табелата 1.1 го пријавуваат бројот на корисници на интернет и/или решението за мобилно плаќање за иницирање на платежните трансакции на последниот календарски ден од годината за кој се известува, како и активноста во текот на календарската година за која се известува. Доколку едно исто физичко лице или правно лице направило увид/платежна трансакција во текот на годината преку интернет и преку решение за мобилно плаќање, се брои еднаш во делот за интернет и еднаш во делот за решение за мобилно плаќање.

16. Критериумот за известување на бројот на активни пристапувачи/плаќачи корисници на интернет и/или решение за мобилно плаќање, за физички лица, претставува матичниот број на физичкото лице кое е имтел на платежната сметка и/или овластен корисник на платежната сметка, при кое доколку матичниот број на физичкото лице се повторува се брои само еднаш. Критериумот за известување на број на активни пристапувачи/плаќачи корисници на интернет и/или решение за мобилно плаќање, за правни лица, претставува матичниот број на правното лице.

Платежни сметки со пристап преку интернет и/или решение за мобилно плаќање (табела 1.2)

17. Табелата ги вклучува сите платежни сметки, вклучувајќи ги и блокираните платежни сметки, во сопственост на резидентите физички лица кои се корисници на платежните услуги на известувачот банка.

18. Податоците за блокираните платежни сметки се внесуваат за сите физички лица иматели на платежни сметки, чиј иницијатор за блокада е известувачот банка.

19. Податоците понатаму се внесуваат според бројот на платежни сметки со пристап за увид и/или иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање, како и според активноста, односно извршениот увид во состојбата на платежната сметка (најмалку еден извештај во текот на календарската година за која се известува) и извршена најмалку една платежна трансакција во текот на календарската година за која се известува.

20. Исто така, сите содржани податоци се внесуваат од аспект на старосната структура на физичките лица кои се корисници на платежните услуги на известувачот, според годините на старост на физичкото лице на крајот на календарската година за која се известува.

21. Известувачите банки во табелата 1.2 го пријавуваат бројот на платежни сметки на последниот календарски ден од календарската година за која се известува, како и активноста на платежните сметки во текот на календарската година за која се известува.

Платежни сметки – родова структура (табела 1.3)

22. Табелата ги вклучува податоците за платежните сметки, вклучувајќи ги и блокираните платежни сметки, во сопственост на резидентите физички лица со пристап за увид и/или иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање, поделени според родовата структура.

23. Податоците се внесуваат од аспект на бројот на платежни сметки со пристап за увид и/или иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање, како и според активноста, односно извршен увид на состојба на платежната сметка (најмалку еден увид во текот на календарската година за која се известува) и извршена најмалку една платежна трансакција во текот на календарската година за која се известува.

24. Известувачите банки во табелата 1.3 го пријавуваат бројот на платежни сметки на последниот календарски ден од календарската година за која се известува, како и за активноста на платежните сметки во текот на календарската година за која се известува.

Платежни сметки – географска поделба по општини

(табела 1.4)

25. Табелата ги вклучува податоците за платежните сметки, вклучувајќи ги и блокираните платежни сметки, во сопственост на резидентите физички и правни лица, поделени според општината каде што е официјалната адреса на живеење, односно деловна активност на имателот на платежната сметка или доколку известувачот не располага со овие податоци, според општината во која припаѓа филијалата на известувачот каде што се води платежната сметка на корисникот на платежни услуги.

26. Податоците се внесуваат од аспект на бројот на платежните сметки со пристап за увид и/или иницирање платежни трансакции преку интернет и/или решение за мобилно плаќање, како и според активноста, односно извршен увид на состојбата на платежната сметка (најмалку еден увид во текот на календарската година за која се известува) и извршена најмалку една платежна трансакција во текот на календарската година за која се известува.

27. Известувачите банки во табелата 1.4 го пријавуваат бројот на платежните сметки на последниот календарски ден од календарската година за која се известува, како и за активноста на платежните сметки во текот на календарската година за која се известува.

Функции на картички (табела 2)

28. Се известува за картичките издадени во државата, од аспект на сопственоста на картичката и од аспект на платежниот бренд којшто го носи.

29. Ако картичката со платежна функција (со исклучок на картичките со функција на електронски пари) нуди повеќе функции, таа се брои во секоја од наведените поткатегории. Оттаму, вкупниот број картички со платежна функција може да биде помал од збирот на одделните поткатегории. За да се избегне двојно броење, поткатегиите не се земаат предвид.

30. „Картичка со одложено задолжување“ се известува како „кредитна картичка“, доколку конкретната функција одложено задолжување не може да се идентификува. Истата логика се применува и кај известувањето на трансакциите со „картичка со одложено задолжување“.

31. „Картички со функција на електронски пари“ може да бидат „картичките на кои може директно да се чуваат електронските пари“ или „картички коишто овозможуваат пристап до електронските пари кои се чуваат на сметка за електронски пари“. Оттука, вкупниот збир картички со функција на електронски пари претставува збир на овие две поткатегории.

32. Вкупниот број картички издадени од резидентните ДПУ се внесува во ставката „вкупен број картички (независно од бројот на функциите на картичката)“. Овој податок не претставува збир на „картички со готовинска функција“, „картички со платежна функција и „картички со функција на електронски пари“, бидејќи овие категории не се исклучуваат меѓусебно.

33. Ставката „картичка со комбинирана функција - дебитна, готовинска и електронски пари“ ги вклучува картичките издадени од резидентните ДПУ коишто имаат комбинирана дебитна картичка, картичка со готовинска функција и функција за електронски пари.

Исто така, ваквиот вид картичка се вклучува во секоја од поткатегиите наведени подолу:

- „картички со готовинска функција“;

- „дебитна картичка“;

- „картички со функција на електронски пари“.

34. Доколку картичката со комбинирана функција нуди дополнителни функции, таа се вклучува во соодветните поткатегиите.

35. Картичките се бројат на страната на ДПУ, кој ја издава картичката, независно од резидентниот статус на имателот на картичката.

36. Сите валидни картички се бројат (независно од тоа кога се издадени или колку активно се употребувани). Картичката се брои од моментот кога таа му е предадена на имателот на картичката од страна на ДПУ, кој издава картичка, независно од тоа дали имателот на картичката ја има активирано. Картичките коишто му се предадени на имателот на картичката на основа на редовно преиздавање на картичката, во случај на истекувањето на рокот на важење на издадената тековна картичка, се бројат само еднаш.

37. Картичките на кои им е изминат рокот на важност или картичките повлечени од употреба не се вклучуваат. Картичките коишто не се активни поради привремен престанок на употреба за време на известувањето, се само привремено неупотребливи и затоа и тие се вклучуваат.

38. Секој ДПУ во државата известува за бројот на картички коишто се издадени, независно дали картичката е кобрендирана или не.

39. Се вклучуваат и картичките издадени во рамките на картичните шеми (тристрани картични шеми и четиристрани картични шеми).

40. Во рамките на секоја платежна функција (т.е. дебитна, одложено задолжување и кредитна), платните инструменти засновани на картички се поделени според картичната платежна шема во рамките на која се издаваат. Кобрендираните платни инструменти засновани на картички се вбројуваат во секоја од применливите картични платежни шеми. Затоа, вкупниот број платни инструменти засновани на картички од аспект на платежната функција може да биде помал од збирот на тие картички издадени во рамки на картичните платежни шеми. За да се избегне двојното броење, картичките по картичните платежни шеми не треба да се комбинираат.

41. Во полето „број на картички со функција на бесконтактно плаќање“ се известува за картичките коишто овозможуваат бесконтактно плаќање, вклучувајќи ги и картичките со решение за мобилни плаќања коишто се бројат само еднаш доколку картичката истовремено е дигитализирана и персонализирана на пластика.

42. Картичките издадени од трговците не се вклучуваат, освен во ситуации кога тие се издадени во соработка со ДПУ, како што е случајот со кобрендираните картички.

Картички издадени од резидентни ДПУ – географска поделба по општини (табела 2.1)

43. Табелата ги вклучува податоците за платежни картички издадени од резидентни ДПУ, во сопственост на физички и правни лица, поделени според општината каде што е официјалната адреса на живеење, односно работење на имателот на платежната картичка или доколку известувачот не располага со овие податоци, според општината во којашто припаѓа филијалата на известувачот каде што се води платежната картичка на корисникот на платежни услуги.

Се внесуваат податоци за бројот на картичките со платежна функција, дебитните картички и картичките со функција на бесконтактно плаќање.

44. Известувачите во табелата 2.1 пријавуваат податоци за бројот на платежни картички на последниот календарски ден од календарската година за којашто се известува.

Терминалски уреди и места на продажба коишто прифаќаат картички (табела 3)

45. Податоци се доставуваат за сите терминалски уреди коишто прифаќаат платежни картички поставени од резидентните ДПУ, коишто се наоѓаат во државата и надвор од неа. Притоа, ДПУ ги пријавува сите сопствени терминалски уреди и изнајмени терминалски уреди од субјекти коишто не се ДПУ.

46. Секој поединечен терминалски уред се брои одделно, дури и во случаи на постоење неколку терминалски уреди од ист вид во рамките на една локација на трговецот.

47. Ако АТМ нуди една или повеќе функции, тој се брои во секоја од постоечките поткатегории. Притоа, вкупниот број АТМ може да биде помал од бројот на АТМ евидентирани во посебните поткатегории и поткатегориите не треба да се додаваат, со цел да се избегне двојното броење.

48. Бројот на терминалските уреди ПОС го вклучува бројот на терминалски уреди ЕФТПОС и бројот на мануелни импринтери.

49. Терминалските уреди ЕФТПОС се делат на следниве поткатегории: „за прифаќање на бесконтактни плаќања“ и „за прифаќање на платежни трансакции со картички за електронски пари“. Притоа, вкупниот број „терминалски уреди ЕФТПОС“ не претставува збир од овие две поткатегории, бидејќи тие не се исклучуваат меѓусебно.

50. Бројот на места на продажба за е–трговија го вклучува бројот на места на продажба на кои може да се купат стоки или услуги, извршени преку интернет или преку други комуникациски мрежи.

51. Ако терминалскиот уред за картички со електронски пари нуди една или повеќе функции, се брои во секоја одделна поткатегорија. Оттаму, вкупниот број на терминалски уреди за картички со функција на електронски пари може да биде помал од збирот на поткатегориите. За да се избегне двојното броење, поткатегориите не се собираат.

Трговци (табела 3.1)

52. Известувачот ги пријавува сите трговци со физички места на продажба и места на продажба за е–трговија, со кои има склучено договор за прифаќање на платежните картички.

53. Со цел прецизно да се утврди податокот за „вкупниот број трговци“ и „вкупниот број активни трговци“, известувачите доставуваат податоци за матичниот број на трговците во земјата, во текот на првиот период за известување од годината за состојбата на крајот на претходната календарска година.

54. Податоците се поделени според активното работење на трговците на физичките места на продажба и местата на продажба за е-трговија. Активно работење подразбира извршување најмалку една платежна трансакција на место на продажба на трговецот во текот на календарската година за којашто се известува.

55. Известувачите во табелата 3.1 ги пријавуваат трговците на последниот календарски ден од календарската година за којашто се известува, како и активноста на трговците во текот на календарската година за којашто се известува.

Филијали, агенти, АТМ и терминалски уреди на физичките места на продажба (табела 3.2)

56. Табелата ги вклучува податоците за бројот на филијали на ДПУ, за агентите на ДПУ, АТМ и за терминалски уреди на физичките места на продажба (со вклучени податоци за терминалските уреди на физичките места на продажба од секторот јавни служби и државни институции), според географска поделба по општини.

57. Известувачите во табелата 3.2 известуваат за состојбата на последниот календарски ден од календарската година за која се известува. Јавни служби и државни институции коишто овозможуваат платежни трансакции на терминалски уреди на физичките места на продажба и на местата на продажба за е-трговија (табела 3.3)

58. Табелата ги вклучува податоците за јавните служби и државните институции коишто овозможуваат иницирање на платежните трансакции за услугите коишто им ги даваат на граѓаните преку терминалските уреди на физичките места на продажба и местата на продажба за е-трговија.

59. За секоја јавна служба и државна институција којашто овозможува иницирање на платежни трансакции за услуги се внесува бројот на терминалските уреди на физичките места на продажба и на местата на продажба на е-трговија.

60. Известувачите во табелата 3.3 известуваат за состојбата на последниот календарски ден од календарската година за која се известува.

Платежни трансакции коишто вклучуваат неМФИ

(табела 4)

61. Ги вклучува сите трансакции иницирани со платен налог – традиционален платен инструмент. Тие можат да бидат иницирани од страна на неМФИ кон некоја договорна страна (неМФИ, МФИ или други институции коишто им нудат платежни услуги на неМФИ) или од страна на МФИ или други институции коишто им нудат платежни услуги на неМФИ каде што договорна страна е неМФИ. Сите овие трансакции се вклучени, независно од тоа каде се водат соодветните платежни сметки и како се извршуваат платежните трансакции. Тоа ги вклучува:

- сите платежни трансакции коишто се одвиваат меѓу две платежни сметки коишто се водат кај два различни ДПУ и коишто се извршуваат со користење на посредник, т.е. кога плаќањата му се праќаат на друг ДПУ или платен систем;

- сите платежни трансакции коишто се одвиваат меѓу две платежни сметки кај ист ДПУ, при што трансакциите се извршуваат или на сметките на ДПУ или со употреба на посредник (друг ДПУ или платен систем).

62. Во ставката „Платежни трансакции коишто вклучуваат неМФИ“ се вклучуваат платежните трансакции иницирани од резидентните ДПУ коишто се извршуваат со употреба на платен налог, односно со употреба на соодветен платен инструмент.

63. Преносот на парични средства помеѓу сметки од ист вид (како и меѓу различни видови сметки, како што се депозитните и платежните сметки), на ист сопственик или меѓу различни сопственици – физички или правни лица, се вклучуваат согласно со употребениот платен инструмент.

64. Збирните плаќања кон повеќе корисници и збирните плаќања врз повеќе основи кон еден корисник се бројат одделно.

65. Во случај на трајни налози, секое индивидуално плаќање се третира како посебна трансакција.

66. Платежните трансакции иницирани од резидентен ДПУ без употреба на соодветен налог не се вклучуваат во „трансакции по вид на платен инструмент“, туку се прикажуваат во соодветните „други услуги неопфатени со Законот за платежни услуги и платни системи“: „одобрување сметки со едноставно книжење“ и „задолжување на сметките со едноставно книжење“.

Критериум за известување на трансакциите во определена категорија платежна услуга или ставките задолжување/одобрување сметки со едноставно книжење, претставува постоењето/непостоењето посебен налог. На пример, преносот на износот на кредитот врз основа на посебен налог се евидентира како кредитен трансфер.

Доколку во случајот нема посебен налог и трансакцијата ја иницира и ја извршува ДПУ, со пренос на парични средства кон/од платежната сметка на корисникот врз основа на склучен договор (на пример, договор за кредит) со тој корисник, тогаш преносот на износот на паричните средства од одобриениот кредит во корист на сметката на корисникот на кредитот се известува како одобрување на сметките со едноставно книжење, додека пак задолжувањето на сметката на корисникот со цел пренос на паричните средства за износот на ратата на одобриениот кредит/кредитна картичка во полза на сметката на давателот на платежни услуги, се евидентира како задолжување на сметката на корисникот со едноставно книжење.

Вкупно трансакции

67. Ставката „вкупно платежни трансакции коишто вклучуваат неМФИ“ се однесува само на испратените платежни трансакции и претставува збир на следниве поткатегории: кредитни трансфери, директни задолжувања, платежни трансакции засновани на картичка (со исклучок на картички само со функција на електронски пари), повлекување готовина со платен инструмент заснован на картичка (со исклучок на трансакциите само со функција на електронски пари), платежни трансакции со електронски пари, чекови, парични дознаки и други платежни услуги. Меморандумските ставки не се вклучуваат.

Кредитни трансфери

68. Секоја трансакција, иницирана од страна на неМФИ, или од страна на МФИ кон неМФИ, како и трансакција обработена од МФИ по инструкции на државата и органите на државната власт, при која се изготвува платен налог се вклучува во некоја од наведените поткатегории во табелата 4, во

зависност од тоа дали е „иницирана во хартиена форма“ или „иницирана електронски“, како кај бројот, така и кај вредноста на остварените трансакции. Вкупниот број, односно вредност на кредитни трансфери иницирани од страна на неМФИ претставува збир од двете поткатегории („иницирани во хартиена форма“ и „иницирани електронски“). Истиот принцип се применува и за „Кредитните трансфери иницирани од МФИ кон неМФИ“ и „Кредитните трансфери обработени од МФИ по инструкции на државата и органите на државната власт“, соодветно.

Кредитните трансфери иницирани од страна на неМФИ вклучуваат:

- пренос на парични средства од една на друга платежна сметка,
- кредитни трансфери иницирани преку терминалски уред кој овозможува извршување платежни трансакции (на пример, АТМ);

- пренос на износот на одобриениот заем (кредит) од

платежната сметка и другите сметки на ДПУ во корист на платежната сметка на заемопримачот којашто ја одржува друг ДПУ;

- пренос на износот на одобриениот заем (кредит) од платежната сметка и другите сметки на ДПУ во корист на платежната сметка на заемопримачот којшто ја води самиот ДПУ, доколку преносот е извршен врз основа на посебен платен налог, а не врз основа на договорот за заем;

- пренос на износот на одобриениот заем (кредит) од платежната сметка и другите сметки на ДПУ во корист на платежната сметка на корисникот на платежните услуги кој не е корисник на кредитот, независно дали сметката се води кај истиот ДПУ (кога преносот е извршен врз основа на посебен платен налог) или друг ДПУ;

- внесување готовина на платежната сметка на примачот на плаќањето, којашто ја одржува ДПУ кој известува или друг ДПУ; и

- кредитни трансфери за намирување рата/ануитет на заемот иницирани преку интернет или решение за мобилно плаќање на товар на платежната сметка на корисникот на платежните услуги, во корист на друга „платежна сметка“ на ДПУ.

69. Кредитните трансфери коишто се иницирани електронски, понатаму се делат на: „иницирани преку датотека/група“ и „иницирани врз основа на едно плаќање“. Вкупниот број кредитни трансфери иницирани електронски претставува збир на овие поткатегории.

Истиот принцип се применува кај вкупната вредност на електронски иницираните кредитни трансфери.

70. Кредитните трансфери иницирани електронски, врз основа на едно плаќање, од аспект на технолошкото решение како се иницирани се делат на: кредитни трансфери засновани на онлајн банкарство, АТМ или друг терминалски уред на ДПУ и решение за мобилни плаќања. Кредитните трансфери засновани на онлајн банкарство во себе вклучуваат поткатегија: „плаќања при електронска трговија“, додека пак кредитните трансфери иницирани преку решение за мобилни плаќања, во себе ја вклучуваат категоријата „P2P решение за мобилни плаќања“.

71. Доколку платниот налог се иницира на еден електронски уред, а потпишувањето/авторизацијата се врши на друг електронски уред, тогаш за целите на

известувањето, за уред на кој е иницирана трансакцијата се смета оној на којшто е потпишан/авторизиран налогот.

72. Кредитните трансфери иницирани врз основа на решенијата за присилна наплата или преку траен налог коишто се иницирани во хартиена форма или електронски, се прикажуваат во засебните ставки „иницирани врз основа на решенија за присилна наплата“ и „иницирани преку траен налог“, при што се вклучуваат и во рамките на категоријата „Кредитни трансфери иницирани од неМФИ“, хартиени и електронски, соодветно.

73. Кредитните трансфери иницирани преку даватели на услуги за иницирање плаќања, се вбројуваат во рамките на категоријата „Кредитен трансфер заснован на онлајн банкарство - плаќања при електронска трговија“, но и засебно во категоријата: „Услуги за иницирање на плаќањата“.

74. Трансакциите коишто вклучуваат готовина на едната или на двете страни на платежната трансакција и кај кои се користи платежната услуга кредитен трансфер, се вклучуваат во кредитните трансфери.

Директни задолжувања

75. Во оваа категорија се вклучуваат директните задолжувања „иницирани врз основа на едно плаќање“ и директните задолжувања „иницирани во датотека/група“. Во случај на директни задолжувања коишто се иницирани во датотека/група, секое поединечно плаќање се брои како една трансакција. Вкупниот број директни задолжувања претставува збир на овие поткатегории. Истиот принцип се применува кај вкупната вредност на директните задолжувања.

76. Директните задолжувања коишто се користат за порамнување на обврските коишто произлегуваат од користење на кредитните картички, на дебитните картички или на картичките со одложено задолжување, исто така, се вклучуваат овде, бидејќи се одделни плаќања од имателот на картичката кон ДПУ којшто издава картичка. Податоците за директните задолжувања коишто произлегуваат од секоја поединечна трансакција со картичка не треба да се доставуваат за да се избегне двојно броење.

77. Трансакциите со директно задолжување се поделени на „согласност дадена преку електронски мандат“ и „согласност дадена во други форма“. Поткатегиите меѓусебно се исклучуваат. Нивниот збир е еднаков на вкупниот број на директни задолжувања. Истиот принцип се применува кај вкупната вредност на директните задолжувања.

78. Готовинските плаќања од сметка со употреба на посебен налог, не се вклучуваат во директните задолжувања.

Платежни трансакции засновани на картичка

79. Платежните трансакции засновани на картичка со платни инструменти засновани на картичка издадени од резидентни ДПУ се пријавуваат од страна на ДПУ, којшто издава картичка независно од локацијата на платежниот бренд преку кој се извршува таа трансакција, односно независно од тоа дали трансакцијата е извршена во државата или надвор од неа.

80. Овде се вклучуваат и податоците за трансакции со платни инструменти засновани на картички на виртуелните места на продажба преку интернет или телефон.

81. Платежните трансакции засновани на картичка со платни инструменти засновани на картичка, исто така се поделени на: „иницирани по електронски пат“ и „иницирани не по електронски пат“. Бидејќи каналите за иницирање меѓусебно се исклучуваат, вкупниот број на платежни трансакции засновани на картичка претставува збир на каналите за иницирање. Истиот принцип важи и за трансакциите со вкупна вредност.

82. Платежните трансакции со платни инструменти засновани на картички, иницирани по електронски пат понатаму се поделени на: „иницирани преку решение за мобилни плаќања“, „иницирани на физичкиот терминалски уред ЕФТПОС“, „иницирани на места на продажба за е-трговија“, „иницирани на АТМ“ и „други“. Вкупниот број плаќања со платни инструменти засновани на картички претставува збир на одделните поткатегории. Истиот принцип се применува и кај вкупната вредност на плаќања со платни инструменти засновани на картички.

83. Поткатегијата „повторливи трансакции“ во рамки на категоријата „иницирани на места на продажба за е-трговија“ вклучува плаќања со платни инструменти засновани на картички за стоки и услуги преку интернет во однапред определени временски интервали (членарини, претплати и слично).

84. Платежните трансакции со платни инструменти засновани на картички се известуваат и од аспект на тоа дали картичката е дебитна, кредитна или со одложена дебитна функција. Секоја трансакција се брои во соодветната поткатегија. Вкупниот број плаќања со платни инструменти картички претставува збир на овие поткатегији. Истиот принцип се применува и кај вредноста на плаќањата со картички. Овде не се вклучуваат плаќањата со платните инструменти засновани на картички издадени во државата коишто имаат само функција на електронски пари.

Повлекување готовина со помош на платни инструменти засновани на картичка (освен трансакциите со електронски пари) .

85. Повлекувањата на готовина со платни инструменти засновани на картичка издадени од резидентни ДПУ (освен трансакции со електронски пари) и пријавени од ДПУ кој издава платежната картичка се вклучени во оваа категорија.

86. Бројот на повлекувања треба да се пријави за секоја функција на картичката (т.е. дебитна картичка, картичка со функција на одложено задолжување и кредитна картичка). Истиот принцип важи и за вредноста на трансакциите.

Платежни трансакции со електронски пари

87. Секоја трансакција се брои во одделна поткатегија во „со картичка на која може директно да се чуваат електронските пари“ или „со сметки за електронски пари“. Вкупниот број трансакции со електронски пари претставува збир на овие поткатегији. Истиот принцип се применува и кај вкупната вредност на трансакциите со електронски пари.

88. Трансакциите „со сметки за електронски пари“ понатаму се поделени за да дадат информација за тоа колку од нив овозможуваат пристап преку картичка, решение за мобилни плаќања или друго.

89. „P2P решение за мобилно плаќање“ е поткатегија на „решението за мобилни плаќања“.

Чекови

90. Се вклучува повлекувањето готовина со употреба на чекови.

91. Се искажуваат податоци за чековите коишто се поднесени за исплата од имателот и наплатени на товар на платежните сметки во банката, а коишто банката ги примила преку својата деловна мрежа или преку трета страна (институција којашто врз основа на договор ги извршува плаќањата во име и за сметка на банката). Податоците ги пријавува известувачот којшто е задолжен.

Парични дознаки

92. Се известуваат податоците за платежната услуга - парични дознаки во денари. Приемот на парични средства од плаќачот, со цел соодветниот износ на парични средства да се пренесе на примачот или на друг ДПУ кој дејствува во име и за сметка на примачот и/или при која паричните средства се примаат во име и за сметка на примачот и му се ставаат на негово располагање, без да се отвори платежна сметка во име на плаќачот или примачот, се известува во категоријата

„Парични дознаки“.

93. Паричните дознаки се известуваат од страната на ДПУ кој ја дава платежната услуга - парична дознака.

Даватели на услуги за иницирање на плаќањето

94. Се известуваат податоци за платежните трансакции иницирани преку давателите на услуги за иницирање на плаќањата. Овие трансакции не се вклучени во „Вкупните платежни трансакции кои вклучуваат неМФИ“, бидејќи тие се вклучени и во соодветниот платен инструмент што се користи за трансакцијата.

Други платежни услуги

95. Во оваа ставка се пријавуваат податоците за другите платежни услуги коишто се опфатени во членот 8 од Законот за платежни услуги и платни системи, но кои не може да се распределат во ни една категорија на платежни услуги опфатени во оваа табела. Се известуваат податоци за повлекување/внесување готовина на шалтерите на ДПУ со користење налог за повлекување, односно внесување готовина соодветно, вклучувајќи и кога картичката се употребува за идентификување на плаќачот.

Други услуги коишто не се опфатени со Законот за платежни услуги и платни системи

96. Во оваа ставка се пријавуваат податоци за други услуги коишто не се опфатени во Законот за платежни услуги и платни системи. Овие услуги се поделени на „одобрување на сметките со едноставно книжење“, „задолжување на сметките со едноставно книжење“ и „други“. Бидејќи поткатегиите меѓусебно се исклучуваат, вкупниот број „Други услуги“ (коишто не се опфатени со Законот за платежни услуги и платни системи) е збир на поткатегиите. Истото важи и за вредноста на трансакциите.

97. Само трансакциите без посебен налог за трансакција и извршени со едноставно книжење т.е. без употреба на традиционален платен инструмент, се вклучени во поткатегиите „одобрување на сметките со едноставно книжење“ и „задолжување на сметките со едноставно книжење“.

98. Во ставката „одобрување на сметките со едноставно книжење“ се известува за следниве видови трансакции: препис на камата од страна на давателот на платежни услуги (пасивна камата), пренос на износот на одобриениот заем од сметката на ДПУ во корист на платежната сметка на корисникот на заемот што ја води самиот ДПУ доколку преносот е извршен врз основа на договор за заем без

посебен платен налог, понатаму исплата на дивиденди и друго. Овие трансакции не се вклучуваат во вкупниот број/вкупната вредност на трансакциите со платни инструменти.

99. Во ставката „задолжување на сметките со едноставно книжење“ се известува за следниве видови трансакции: пренос на износот на камата од платежната сметка на корисникот кон сметката на давателот на платежна услуга (активна камата), пренос на износот на надоместокот на товар на сметката корисникот во корист на сметката на давателот на платежни услуги (пр: надоместок за водење на сметка), пренос на износот на ратата/ануитетот на кредитот од платежната сметка на корисникот на платежни услуги на сметка на давателот на платежни услуги доколку со договорот за кредит е договорен таков пренос, понатаму за провизии, надоместоци и сл. за поединечни платежни трансакции, коишто се наплатуваат преку задолжување на сметката на корисникот на платежни услуги, без определен налог за трансакција. Овие трансакции не се вклучуваат во вкупниот број/вкупната вредност на трансакциите со платни инструменти. Податоците за овие трансакции се внесуваат во табелата 4, освен за провизиите, членарините и другите трошоци во врска со картичното работење, коишто се внесуваат во табелата 5, во истоимената ставка. Податоците за каматите и плаќањето на рати при употреба на кредитните картички не претставуваат предмет на известување на платежната статистика.

Платежни трансакции со платежни картички по старосна структура (табела 4.1)

100. Оваа табела ги вклучува готовинските платежни трансакции на АТМ и безготовинските платежни трансакции на терминалските уреди на физичките места на продажба и местата на продажба за е-трговија, извршени во државата и надвор од државата, засебно.

101. Податоците во оваа табела ги внесува ДПУ, кој издава платежна картичка.

102. Сите податоци се внесуваат во оваа табела според старосната структура на резидентите физички лица.

103. Известувачите ги внесуваат во табелата бројот и вредноста на трансакциите извршени во текот на календарската година за која се известува.

Измамнички иницирани платежни трансакции коишто ги вклучуваат неМФИ (табела 4.2)

104. ДПУ треба да ги известува сите измамнички иницирани платежни трансакции од времето кога е откриена измамата, преку приговор од корисникот на платежни услуги или други средства, без оглед на тоа дали случајот поврзан со измамнички иницираната платежна трансакција е разрешен до моментот на пријавување на податоците.

105. ДПУ треба да известува за измамнички иницирани платежни трансакции коишто вклучуваат неМФИ, по видови платежни услуги и тоа: кредитни трансфери, директни задолжувања, платежни трансакции заснова^{ни} на картичка со платни инструменти засновани на картичка кои ги издава ДПУ во државата (со исклучок на картички со функција на електронски пари), платежни трансакции засновани на картичка со платни инструменти засновани на картичка кои ги прифаќа ДПУ во државата (со исклучок на картички со функција на електронски пари), платежни трансакции со електронски пари, парични дознаки и други платежни услуги.

106. ДПУ (вклучувајќи го и ДПУ којшто го издава платниот инструмент, доколку е применливо) треба да ги пријави само платежните трансакции што биле иницирани и извршени (и прифатени, доколку е применливо). ДПУ не треба да доставува податоци за платежните трансакции кои, иако можеби се поврзани со некои околности наведени во претходната точка, не биле извршени и не довеле до

пренос на паричните средства во согласност со одредбите од Законот за платежни услуги и платни системи.

107. При известување за измами кај паричните дознаки, каде што паричните средства се пренесуваат од ДПУ на плаќачот кон ДПУ парична дознака (како дел од платежната трансакција парична дознака), должност е на ДПУ на плаќачот, а не на ДПУ парична дознака, да ги пријави платежните трансакции од ДПУ на плаќачот до ДПУ парична дознака. Ваквите трансакции не треба да ги извести ДПУ на корисникот (примачот) на платежната трансакција парична дознака. Измамнички иницираните платежни трансакции во кои ДПУ парична дознака направил пренос на паричните средства од сопствените платежни сметки на платежната сметка на корисникот, вклучително и преку процедури за пребивање на вредноста на повторливите трансакции (процедури за нетирање), треба да ги пријави ДПУ парична дознака.

108. Измамнички иницираните платежни трансакции во кои ДПУ за електронски пари направил пренос на електронски пари на сметката на корисникот, вклучително и кога ДПУ на плаќачот е и ДПУ на примачот, треба да ги пријави ДПУ за електронски пари. Доколку пак, ДПУ се различни, измамнички иницираната платежна трансакција со електронски пари ја известува само ДПУ на плаќачот, со цел да се избегне двојното известување.

Платежни трансакции по видот на терминалскиот уред коишто вклучуваат неМФИ (табела 5)

109. Податоците во оваа табела се однесуваат на готовината и на безготовинските платежни трансакции извршени на терминалските уреди на физичките места на продажба и на местата на продажба за е-трговија.

110. ДПУ ги доставува податоците за сите платежни трансакции коишто ги прифатиле на терминалските уреди.

111. ДПУ доставува податоците за сите платежни трансакции со платни инструменти засновани на картички издадени во државата извршени на терминалските уреди надвор од државата.

112. Трансакциите по видот на терминалскиот уред се поделени во три различни категории според резидентноста на ДПУ. Категории од алинеи 1 и 2 подолу се бројат на страната на ДПУ којшто прифаќа платежни картички, а категоријата од алинеја 3 се брои на страната на ДПУ којшто ја издава картичката:

- платежни трансакции на терминалски уреди, на кои трансакциите се прифатени од резидентни ДПУ, со картички издадени од резидентни ДПУ;

- платежни трансакции на терминалски уреди, на кои трансакциите се прифатени од резидентни ДПУ, со картички, издадени од нерезидентни ДПУ;

- платежни трансакции на терминалски уреди, на кои трансакциите се прифатени од нерезидентни ДПУ, со картички, издадени од резидентни ДПУ.

Поткатегиите во секоја од категориите од алинеите 1, 2 и 3 од оваа точка не се сумираат.

113. Во оваа табела географската поделба е направена од аспект на државата во која е сместен терминалскиот уред, како и од аспект на државата во која е издадена платежната картичка.

114. Аналитичките податоци од категоријата б) се прикажуваат само во колоните за броотј и вредноста на меѓудавателските трансакции извршени од страна на физичките лица (во оваа колона

се опфаќаат и трансакциите направени од правните лица поради неможноста да се прави разлика помеѓу физички или правни лица од аспект на сопственоста на платежната картичка издадена надвор од државата). Аналитичките податоци од категоријата в) се прикажуваат во соодветните колони за бројот и вредноста на меѓудавателските трансакции за физички и правни лица.

115. Трансакциите на терминалскиот уред ПОС (со исклучок на трансакциите со електронски пари) ги содржат во себе и трансакциите извршени на импринтерите. Трансакциите на терминалскиот уред ПОС (со исклучок на трансакциите со електронски пари) во себе ја вклучуваат поткатегијата: „трансакции иницирани на терминалски уред ЕФТПОС (со исклучок на трансакциите со електронски пари)“. Оваа поткатегија понатаму се дели на трансакции извршени на терминалски уреди коишто прифаќаат бесконтактни плаќања.

116. Во ставката „внесување готовина на шалтерите на давателот на платежни услуги“ се вклучува внесување готовина на сметка на девен или ноќен депозитен сеф за одобрување на сметка кај ДПУ.

117. Ставката „повлекување готовина на шалтерите на давателот на платежни услуги“ не претставува плаќање во вистинска смисла, туку вклучува само промена од паричните средства на платежната сметка во готовина.

118. „Платежните трансакции со електронски пари со картички со електронски пари“, ги вклучуваат трансакциите со картичките на кои може директно да се чуваат електронските пари и картички коишто овозможуваат пристап до електронските пари коишто се чуваат на сметките за електронски пари.

119. „Повлекување готовина на терминалски уреди ПОС“, каде што не постои можност да се разликуваат податоците за повлекување готовина на терминалски уреди на физичките места на продажба, се известуваат во ставката „трансакции на терминалски уреди ПОС“.

120. Табелата 5, понатаму, се дели на две поттабели: табела 5.1 и табела 5.2 коишто содржат податоци за бројот, односно вредноста на извршените трансакции со платежни картички по терминалски уреди, по вид на картичната платежна шема.

Учество во платните системи (табела 6)

121. Табелата вклучува број и вид на учесници во платниот систем и се известува од операторот на платниот систем.

122. Ставката „број на учесници“ е збир на две меѓусебно исклучувачки поткатегирии „директни учесници“ и „индиректни учесници“.

123. Ставката „директни учесници“ е збор на три меѓусебно исклучувачки поткатегирии: „банки и штедилници“, „Народна банка“ и „други директни учесници“.

124. Ставката „други директни учесници“ е збир на пет меѓусебно исклучувачки поткатегирии: „органи на државната власт“, „оператори на платни системи“ и „оператори на системи за порамнување на хартии од вредност“, „други финансиски институции“ и „други“.

Плаќања обработени преку платните системи

(табела 7)

125. Табелата ги вклучува платежните трансакции обработени од платен систем.

126. Платежните трансакциите на ДПУ за негова сметка се известуваат во соодветната ставка во оваа табела.

127. Доколку во рамки на еден платен систем се врши порамнување трансакции од друг платен систем, во тој случај се применуваат следниве принципи:

- платниот систем во кој се врши порамнувањето ги пријавува бројот и вредноста на трансакциите коишто се порамнети;

- доколку клирингот на платежните трансакциите се извршува надвор од платниот систем и во рамките на платниот систем се извршува само порамнувањето на нето-позициите, се бројат само трансакциите за порамнување на нето-позициите и за нив се известува согласно со платежната услуга којашто се порамнува со таа трансакција.

128. Секоја платежна трансакција се брои еднаш на страната на учесникот којшто испраќа т.е. задолжувањето на сметката на плаќачот и одобрувањето на сметката на примачот не се бројат одделно.

129. Во случај на трансакции во датотека /група секоја трансакција се брои одделно.

130. Кај платните системи кај кои се врши нетирање, се пријавуваат бројот и вредноста на платежните трансакции на бруто-основа, а не резултатот од нетирањето.

131. Секој платен систем пријавува податоци за извршените трансакции - вкупно и за секој учесник поединечно.

132. Платниот систем ги доставува податоците за вкупниот број и вредноста на кредитните трансфери, директните задолжувања, платежните трансакции засновани на картичка, трансакциите извршени преку АТМ и трансакциите со електронски пари, разграничувајќи ги на трансакции извршени во државата и во странство. Откажаните платежни трансакции не се вклучуваат. Трансакциите коишто подоцна се одбиени се вклучуваат. Сторнираните трансакции во цел износ или во делумен износ, коишто подразбираат пренос на финансиски средства помеѓу платежни сметки, исто така треба да бидат вклучени во периодот кога е извршено сторнирањето и тие немаат негативен предзнак.

133. Бројот и вредноста на трансакциите остварени преку „инстант плаќањата“ се пријавуваат како подкатегија на „Кредитните трансфери“ остварени од страна на известувачот. Доколку постојат повеќе шеми за инстант плаќања, известувањето се врши за секоја шема за инстант плаќања, засебно. Надоместоци и вкупна вредност на платежни трансакции извршени со платежни картички на места на продажба (табела 8.1)

134. Табелата ги вклучува податоците за надоместоци во % и во денари коишто се наплатуваат од трговците во зависност од видот на дејноста на трговецот и вкупната вредност на платежните трансакции извршени со платежни картички на места на продажба и по платежни брендови на картички коишто трговецот ги плаќа на ДПУ, според картични платежни шеми и вид на дејноста на трговецот.

135. Известувачот ги внесува податоците за надоместоците во % и за вкупната вредност во денари на платежните трансакции извршени со платежни картички на места на продажба, во зависност од видот на дејноста на трговецот, картичната платежна шема и утврдените распони на вкупната

вредност на платежните трансакции во денари во текот на календарската година за којашто се известува.

136. При постоење различни надоместоци кај трговците од иста дејност, коишто припаѓаат во ист распон на вкупната вредност на платежните трансакции во денари, известувачот известува за просечниот пондериран надоместок користејќи ја како пондер вкупната вредност на платежните трансакции во денари извршени со платежни картички кај трговецот во текот на календарската година за којашто се известува.

137. При постоење различни дејности кај еден трговец, известувачот известува посебно за надоместокот и вкупната вредност на платежните трансакции од секоја дејност на трговецот, во соодветните видови дејности.

138. Доколку известувачот нема трговци коишто се категоризираат во наведените дејности и/или распони на вкупната вредност на платежните трансакции во денари во текот на календарската година за којашто се известува, полињата остануваат празни.

139. Надоместоците за плаќање на рати за стоки и услуги не се пријавуваат во табелата бр. 8.1.

Висина на надоместоците коишто ги наплатува давателот на платежни услуги од имателот на платежна картичка (табела 8.2)

140. Табелата вклучува податоци за висината на надоместоците коишто имателите на платежните картички (физички и правни лица) ги плаќаат на ДПУ за поседување и употреба на платежната картичка на терминален уред на место на продажба и АТМ, разграничени на физички и правни лица, по картични платежни шеми и дебитни и кредитни картички.

141. За ставката „членарина“ известувачот известува за износот на пресметаниот надоместок во денари, пресметан како сооднос од вкупните пресметани приходи од членарина во календарската година за која се известува и просечната состојба на бројот на картичките во оптек (просечниот број картички се пресметува од состојбата на крајот на секој месец во календарската година за која се известува), за секоја од наведените категории во табелата.

142. За ставките коишто се однесуваат на надоместокот при повлекување и внесување готовина известувачот известува за надоместокот во %. Притоа, при постоење на различни стапки на надоместок кај одреден вид картичка од секоја категорија, известувачот известува за просечниот пондериран надоместок во % за секоја категорија, користејќи ја како пондер вкупната вредност на извршените трансакции со конкретниот вид картичка во текот на календарската година за којашто се известува.

143. За категоријата „надомест за увид на состојба на сметка“ известувачот го внесува просечниот износ на надоместокот во денари, пресметан како сооднос од вкупните приходи од трансакциите за увид на состојбата на платежната сметка и вкупниот број на трансакции за увид на состојбата во календарската година за којашто се известува, за секоја од наведените категории во табелата.

Заменски надоместок меѓу давателите на платежни услуги и надоместок за картичната платежна шема при платежни трансакции засновани на картички (табела 8.3)

144. Податоците се поделени за секој од платежните брендови со кои се означува платниот инструмент заснован на картичка што го издава ДПУ и којшто се користи за извршување платежни

транзакции засновани на платежни картички за кои се пресметува и наплатува заменски надоместок согласно одредбите од член 115 од Законот за платежни услуги и платни системи.

145. Во колоната „Вид платежна картичка“ се внесува една од следниве ознаки: дебитна/кредитна во зависност од видот на платниот инструмент заснован на картичка за кој се однесуваат податоците.

146. Во колоната „Вкупен број платежни транзакции на местото на продажба“ се прикажува вкупниот број платежни транзакции на местата на продажба, вклучувајќи ги и местата на продажба за е-трговија, кои се извршени со платежни картички издадени од резидентниот ДПУ (и тоа за одреден платежен бренд во целина, како и за одреден вид платежна картичка од тој бренд). Не се вклучуваат платежните транзакции со деловните платежни картички, платежните транзакции прифатени од нерезидентни ДПУ и платежните транзакции кај кои ДПУ истовремено ја издава картичката и го прима плаќањето (англ. on-us transactions).

147. Во колоната „Вкупна вредност на платежни транзакции на место на продажба“ се прикажува вкупната вредност на платежните транзакции засновани на картичка издадена од ДПУ (и тоа за одреден платежен бренд во целина, како и за одреден вид платежна картичка од тој бренд) при што овој износ претставува збир на сите платежни транзакции чиј што број е прикажан согласно опфатот од точка 146 од ова упатство.

148. Во колоната „Вкупен износ на надоместокот наплатен од ДПУ којшто го прифаќа плаќањето“ се прикажува вкупниот износ на надоместоците примени од ДПУ којшто го прифаќа плаќањето за платежни транзакции извршени со користење на платежните картички на ДПУ којшто издава (и тоа за одреден платежен бренд во целина, како и за одреден вид платежна картичка од тој бренд), при што овој износ претставува збир на износите на сите надоместоци примени од ДПУ којшто го прифаќа плаќањето за платежните транзакции чијшто број е наведен во точката 146.

149. Во колоната „Примени средства и стимулации“ се прикажува вкупниот износ на парични средства, попусти (намалувања) или други видови стимулации коишто ДПУ, кој го издава платниот инструмент, ги има примено и во улога на ДПУ којшто издава платен инструмент и во улога на ДПУ којшто прифаќа од картичните платежни шеми, ДПУ којшто ги прифаќа плаќањата или од кој било друг посредник во врска со сите платежни транзакции засновани на картичка на одреден платежен бренд, како и со други поврзани активности, при што стимулациите ги опфаќаат сите свои можни облици како стимулирање за маркетинг, поддршка за нови производи (англ. project support), додатоци за остварен обем на транзакции (англ. incremental volume) и др.

150. Во колоната „Дадени средства и стимулации“ се прикажува вкупниот износ на парични средства којшто ДПУ, кој го издава платниот инструмент, ги има дадено на картични платежни шеми во врска со сите платежни транзакции засновани на картичка на одреден платежен бренд, како и со сите поврзани активности.

151. Во колоната „Нето-компензации“ се прикажува вкупниот износ на нето-компензациите добиени како разлика на вкупни примања и давања прикажани согласно точка 149 и 150 од ова упатство.

VI. СТАНДАРДИ ПРИ ИЗВЕСТУВАЊЕТО

152. Известувачите се должни да се придржуваат до следниве стандарди при известувањето:

152.1 Стандарди коишто се однесуваат на преносот на податоците:

- податоците треба да се доставуваат во рокот утврден со Одлуката за содржината, начинот, формата и роковите за доставување и објавување на податоците и информациите за платежната статистика („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.12/23);

- податоците требаат да бидат во формат што е соодветен со техничките барања за известување во согласност со инструкциите за доставување податоци по електронски пат (во натамошниот текст: инструкциите);

- известувачите при искажувањето на податоците мораат да се придржуваат кон стандардите за технички пренос на податоците утврдени со инструкциите.

152.2 Стандарди коишто се однесуваат на точноста на податоците:

- доставените податоци треба да бидат еднакви со вистинските податоци на известувачот;

- известувачот треба да се придржува до правилата за заокружување на броевите во согласност со инструкциите.

152.3 Стандарди коишто се однесуваат на усогласеноста на податоците:

- известувачот треба да назначи лице/лица за контакт за секој од извештите, кој треба да се ажурира на редовна основа.

152.4 Стандарди коишто се однесуваат на исправката на грешка на доставените податоци:

- известувачите треба да се придржуваат до правилата и процедурите за исправка на грешка на доставените податоци;

- исправката на грешка се прави најдоцна десеттиот работен ден, сметано од крајниот рок на доставување на податоците;

- известувачите кои отстапуваат од пропишаните временски рамки за исправка на грешка, треба да достават писмено објаснување за причините за отстапувањето на податоците, односно да достават доказ (образложение) за верификување на точноста на податоците коишто отстапуваат од очекуваните вредности.

VII. НАЧИН НА ДОСТАВУВАЊЕ НА ПОДАТОЦИТЕ И НИВНА РЕВИЗИЈА

153. Податоците дефинирани во табелите се доставуваат електронски согласно со подзаконскиот акт со кој се уредува поврзувањето со информатичкиот систем на Народната банка.

154. Ревизијата на објавените податоци се врши во случај на:

-добивање нови, коригирани информации и податоци од известувачите; или

-методолошки измени во термините и дефинициите. Ревизијата на податоците во историска временска серија се врши почнувајќи од моментот на појавување на настанот што довел до измена на податоците.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

155. Известувачите се должни да ги доставуваат месечните податоци од табелите од извештајниот период кој започнува во јануари 2024 година, а годишните податоци од извештајниот период кој започнува во јануари 2024 година согласно календарот на објавување податоци од областа на платежната статистика.

По исклучок на став 1 на оваа точка, известувачите се должни да ги доставуваат податоците од табелата 1 за платежните сметки со основни функции и за неактивните сметки за секој календарски месец од 2023 година, како и годишните податоци од табелите 4.2 и 8.3 за 2023 година најдоцна до 25 јануари 2024 година.

156. Ова упатство влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применува од 1 јануари 2024 година.

Со денот на отпочување со примена на ова упатство престанува да важи Упатството за доставување податоци за извршени активности во платниот промет („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 118/21).

У. бр. 14-6982/1

28 февруари 2023 година

Скопје

Гувернер,

д-р Анита Ангеловска-Бежоска, с.р